

– Jeg er ikke farlig

Hannah Petrie (26) har samme diagnose som den terrorsiktede Anders Behring Breivik. Men hun vil ikke settes i samme bås.

TEKST: TINE HOLM
FOTO: BRITT KROGSVOLD ANDERSEN,
RUNE JOHANSEN OG PRIVAT

Hannah Petrie fikk først diagnosen paranoid schizofren da hun var 18 år gammel. Før det hadde hun mange tunge år.

Moren, Bente Barbara, som var lærer på barneskolen der Hannah gikk, merket tidlig at datteren var annerledes. Hun sto helt alene i skolegården. Moren syntes det var vondt å se datteren stå der for seg selv, men hun kunne ikke gå og klemme på sin egen unge i alle friminuttene.

Egentlig hadde hun lurt på hva det var med Hannah helt siden jenta var liten. Hun hadde et helt spesielt blikk, og var annerledes enn de andre barna. Veldig skeptisk og lite sosial. Hun sto alltid helt inntil morens kne når de var ute og lekte. Det var bare noen få barn og voksne hun likte og følte seg trygg på.

På ungdomsskolen gikk det dårlig med Hannah. Det var helt tydelig at hun ikke hadde det bra. Hun isolerte seg. Både mor og skolen var bekymret. Jenta ble utredet av barne- og ungdomspsykiatrien (BUP) og ble innlagt for første gang som 15-åring. Etter at den riktige diagnosen omsider ble stilt, var hun blant annet innlagt i seks år.

Vil ha mer åpenhet

Nå er Hannah utskrevet. Hun bor for seg selv sammen med kjæresten hun traff på nettet mens hun var innlagt, har ut-

dannet seg til miljøarbeider og jobber i en 40 prosent stilling. Likevel hender det hun får tilbakefall, og da er hun innelåst på en akuttinstitusjon i dager eller uker.

– Det går stadig bedre, sier Hannah selv.

Hun vil gjerne formidle at psykisk syke kan bli bedre selv om de er veldig dårlige.

– Det finnes håp, sier hun.

Hun er også opptatt av å få frem budskapet om at psykotiske ikke er farlige.

Da det ble kjent i avisene at fagpersonene mente Anders Behring Breivik var psykotisk da han utførte de tragiske drapene på Utøya, skrev hun følgende innlegg på bloggen sin:

«Jeg har vært psykotisk flere år av mitt liv. Jeg var innlagt i seks år – sammenhengende – og har virkelig vært veldig syk. Men jeg har aldri drept noen. Da jeg leste i avisen i morges, ble jeg redd. Jeg ble redd på en måte jeg ikke pleier å bli når jeg leser avisen. Jeg fikk en redsel inni meg for at verden, igjen, skal få et dårlig forhold til psykisk syke, og særlig mennesker med psykoseproblemer. Jeg hadde i 2008 en psykiater som også var rettspsykiater. I en artikkel han skrev for noen år siden, pekte han på noe jeg ikke ble overrasket over: De

aller fleste psykotiske mennesker er ikke farlige. Og om de er farlige, er de nesten alltid bare en fare for seg selv. For verden hører ikke om oss. Vi psykotiskschizofrene som ikke er farlige. De hører bare om overfall med kniv på T-baner eller drapsmenn. Men vi er her – og vi er majoriteten. Så ikke døm noen uten å kjenne dem fordi de har en psykoselidelse!»

Både Hannah og moren Bente Barbara Sunde (58) jobber for mer åpenhet rundt psykisk syke. De holder foredrag sammen, Hannah har skrevet bok, og begge har bidratt til en film om Hannah. De håper det kan føre til at andre unge mennesker får diagnosen tidligere. Da øker nemlig sjansene for å bli frisk.

– Kan vi redde én ungdom eller to, er det verdt det, sier Bente Barbara.

Konstant redd

Hannah selv opplevde at det var godt endelig å få en diagnose. For moren var det en delvis lettelse, men også en sorg. Hun kjente ingen med psykiske lidelser og visste ikke hvordan det kunne arte seg. Nå ble hun innlemmet i en verden som var ny og fremmed for henne. Datteren skar seg med barberblader, hun ble avhengig av store

medisindoser og fikk akutte psykoser som førte til innleggelser. Når Hannah var på det dårligste, forsøkte hun å ta livet sitt to ganger, i redsel over det stemmene inni henne sa.

Moren var konstant redd for å miste Hannah, og hun tenkte igjennom begravelsen hennes flere ganger.

Bente Barbara er fortsatt redd. Redd for at Hannah skal være på feil sted når psykosen rammer, og at det ikke er noen der til å fange henne opp.

– Slik vil det alltid være, sier hun hjemme i den koselige stuen i den gamle villaen på Holmsbu, et lite sted ved Drammensfjorden – det Hannah selv kaller «verdens beste hus».

Mor og datter har kvalitetstid sammen hver onsdag. Da har moren fri fra lærerjobben på barneskolen, og hun reiser for å besøke datteren i leiligheten hennes i Drammen – eller Hannah kommer på besøk i barndoms-hjemmet, slik som nå. Da går de turer sammen, shopper, lager mat eller svømmer.

Hannah har det bra for tiden og sier at hun vil fortsette i →

” **Kan vi redde én ungdom eller to, er det verdt det**
Bente Barbara

Hannah er paranoid schizofren

GODT TEAM: Billedkunstner og lærer Bente Barbara Sunde (58) og datteren Hannah Petrie (26) vil ha mer åpenhet om psykisk syke. Hannah er paranoid schizofren og har vært innlagt 50 ganger, én gang i hele seks år.

TRYGT: Lille Hannah på mammas fang.

TRETT: Hannah (t.h.) og lillebroren Martin en tidlig januar morgen i 1993.

ANNERLEDES: Hannah var syk i fem år før hun fikk riktig diagnose 18 år gammel. Stallen ble et fristed.

samme spor som nå. Barn vil hun ikke ha, sier hun.

For andre er det bare én prosent sjanse for å få et barn med schizofreni. Men for de som har diagnosen selv, er det ti prosent sjanse for å få et barn med samme lidelse. Den sjansen vil ikke Hannah ta.

– Jeg er jo heller ikke frisk – og da er det ikke riktig å ta på seg ansvar for et barn. Dessuten blir jeg sikkert tante en gang, smiler hun.

Hannahs foreldre er skilt. Hun har både stemor og stefar, en bror og tre halvøsken som hun har god kontakt med.

Hannah, mener hun har vært arvelig disponert. Sammen med en vanskelig fødsel kan dette ha skapt en stor sårbarhet som har gjort at Hannah har utviklet denne lidelsen i puberteten.

– Det verste for meg har vært å se datteren min ha det vondt, sier moren.

Fire stemmer

Hun har også vært lei seg over at Hannah, som var den beste i klassen, så sterk og intelligent, ikke får brukt alle ressursene sine på grunn av sykdom.

Da moren forteller at Hannah for en tid siden gjorde et nytt selvmordsforsøk hvor

Hvorfor akkurat Hannah ble rammet av schizofreni, har vært en gåte for familien. Legen som har behandlet

hun nærmest var erklært død, sier Hannah stopp. Vi kan godt få skrive det, men ikke om detaljene.

– Jeg vil leve, forsikrer hun.

Hun sier det er forskjellige typer selvskading. Noen skjærer seg på grunn av depresjon eller angst. Det er ikke tilfellet med henne. Når hun kutter seg, er det av helt andre grunner – som for eksempel stemmer i hodet.

I Hannas hode er det hele fire «personer» som forstyrrer livet hennes. Det er en psykiater som heter Mikkel, én hun kaller mannen i taket, den gamle damen og en mann ved navn Tommy – som er så ubehagelig at det har vært som å leve med en psykopat. Stemmene har avtatt, men hun kan fortsatt høre dem.

– Jeg kan tenke meg at det er som å ha øresus. Det er som

å ha radioen svakt på på kjøkkenet; du kan velge å lytte, men du kan også velge å koble lyden ut.

På grunn av stemmesurret i hodet har Hannah nesten alltid musikk på ørene, det hjelper. Det hjelper også å prøve å tenke på noe annet, sier hun.

Livet går fremover for Hannah på flere måter. Hun har på få år gått ned 48 kilo og er ikke til å kjenne igjen.

– Da jeg var innlagt, ble dagene lange. Jeg spiste mye søtsaker, og det ble en ond sirkel. Nå er jeg opptatt av sunn mat og har begynt å jogge og gå turer, sier hun.

– Nå, når jeg ser tilbake, vet jeg ikke helt hvordan vi har klart oss gjennom dette, sier moren åpent.

Det har vært mange år med sykdom, angst og mye

BOK OG FILM: – Det kom snikende. Jeg har aldri følt meg helt hjemme i verden, forteller Hannah i filmen «Hannah – et liv i to virkeligheter». Hun har også skrevet boken «Ung jente» om sine opplevelser som psykisk syk.

dramatikk, vedgår hun. Det som har hjulpet dem, er den utvidede familien. Fire familier, alle med én schizofren ungdom, har truffet hverandre jevnlig, delt erfaringer og støttet hverandre. Hun råder alle med en psykisk syk i familien om å oppsøke hjelpeapparatet eller andre pårørende og skaffe seg et slikt nettverk.

– Jeg vil også anbefale å være åpen. Det hadde vært nærmest umulig å holde Hannahs sykdom hemmelig. Vi bor på et lite sted, og allerede da hun ble innlagt som 15-åring, visste alle det.

– Jeg bryr meg ikke noe om det, jeg er så vant til å snakke om dette nå, sier Hannah.

Les mer om Hannah på <http://forfatterhannah.com>

– Psykotiske ikke farlige

– Sannsynligheten for at personer med psykotiske lidelser skal begå planlagte drap, er i seg selv ikke større enn at noen med hjertelidelse, diabetes eller eksem skal gjøre det, sier Ingrid Melle (bildet), professor og forsker ved senter for psyko-seforskning ved Universitetet i Oslo.

Hun er bekymret over de mange feiloppfatningene om schizofreni som har dukket opp i mediene etter at terror-siktete Anders Behring Breivik fikk diagnosen paranoid schizofren. Selv har hun snakket med fortvilte pasienter som er redde for å bli plassert i samme bås som Breivik.

– Omtrent én prosent av Norges befolkning har eller har hatt schizofreni. De fleste står i større fare for å skade seg selv enn andre, sier hun.

Noen studier kan imidlertid tyde på en økt risiko for vold hos personer med psykiske lidelser. Dette skyldes antagelig at det er en økt risiko for å bruke rusmidler i denne gruppen.

– Det skyldes da rusmisbruket, ikke lidelsen i seg selv, ifølge forskeren.

Uten å kjenne det konkrete innholdet i rapporten, mener Melle at det som fikk Breivik til å handle på forestillingene sine, ikke handler om at han var psykotisk, men at han i tillegg mangler empati, det vil si innlevelse i andres følelser og opplevelser. Manglende empati er ikke en del av schizofreni, og det er mangelen på denne egenskapen som har gjort ham så farlig, mener Melle.

Dette er schizofreni

- ✓ Schizofreni er en alvorlig psykisk lidelse kjennetegnet av omfattende realitetsbrist, som kan ta form av for eksempel vrangforestillinger eller hallusinasjoner.
- ✓ Paranoid schizofreni er en form for schizofreni hvor hovedtyngden av symptomene er vrangforestillinger. Den mest vanlige vrangforestillingen er å føle seg forfulgt.
- ✓ Symptomene må ha vært der i minst seks måneder for at diagnosen skal bli stilt.
- ✓ Schizofreni rammer årlig mellom 750 og 1000 personer i Norge. De fleste får diagnosen i slutten av tenårene eller begynnelsen av 20-årene.
- ✓ Årsakene til at noen får denne lidelsen, er en kombinasjon av underliggende sårbarhet og ytre hendelser. Sårbarheten er genetisk eller har oppstått tidlig i livet. Ytre omstendigheter kan være med på å utløse sykdom hos noen, men ikke hos alle. Både alvorlig stress og noen typer rusmisbruk kan utløse lidelsen.
- ✓ Behandlingen er en blanding av samtaler, opptrening og medikamenter. Ved riktig behandling blir symptomene betydelig bedret hos de fleste. Etter førstegangsbehandling er halvparten av pasientene kvitt psykosene i løpet av tre-seks måneder.

(Kilde: Ingrid Melle og www.forskning.no)

– Rask diagnose viktig

– Det er viktig at diagnosen stilles tidlig, men på et bredt og forsvarlig grunnlag, over noe tid. Ved tidlig diagnose er det større mulighet for bedring, sier Paul Møller (bildet), dr.med. og forskningssjef ved forsknings- og utviklingsavdelingen, Klinik for psykisk helse og rus i Vestre Viken helseforetak.

Han har vært inne i en tidlig fase av diagnostikk og behandling av Hannah og kjenner hennes historie.

Møller forklarer at det er måtene å oppleve seg selv på – identitetsopplevelsen – og derfor også verden for øvrig, som trues ved schizofreni. Mennesker med schizofreni kan i dårlige faser være dypt forvirret når det gjelder opplevelsene av seg selv, og dette kan føre til opplevelser av ikke lenger å føle seg som eier av eller ha styring med sine egne tanker, følelser og handlinger.

Samtaletterapi med genuin interesse for pasientens opplevelser kan være viktige bidrag for å hjelpe dem tilbake til vår felles virkelighetsforståelse.

De fleste strever med restplager størsteparten av livet, men noen kan bli så godt som helt friske. Mange kan fungere og ha det bra hvis de får kompetent og tilpasset hjelp, avslutter han.

Det verste for meg har vært å se datteren min ha det vondt
Bente Barbara